Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Published daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

TO—YEAR XXIV. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 25, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., torek, 24. novembra (November 24), 1931. | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 275

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ogatini prepustili reševanje revežev delavcem

delavcev v Pittsburghu zaslužijo tridnevni zaslužek v pomožni sklad; bogatini se slabo odzivajo s prispevki

Pittsburgh, Pa. — (FP) — so jim bile plače reducirane od 10 do 50 odstotkov od leta so uposleni delavci v Pittsburghu glavni element v kampanji za zbiranje prispevkov v pomožni sklad. Prisiljeni so prispevati od enega do tridnevnega zaslužka, kar je odvisno, koliko kdo dela. Kdor dela en ali dni na teden, je obdavčen za dan zaslužka; kdor je srečen in dela do pet dni, tisti je obdavčen za tridnevno plačo.

V večini slučajih pa je odvisno od predrznosti podjetja, koliko uslužbenci prispevajo ne ozirajoč se na zaslužek. Čimvečji je "community spirit" med upravo, bolj pritiskajo na delavce. Ustava sicer zabranjuje stopnjevalni davek na dohodke, ker protežira bogatine, ampak podjetniki so država v državi in kar velja za vrhnji razred, ne veljati za spodnji.

Tridnevni zaslužek je za posamezniga delavca toliko kolikor tridnevni dohodki za posamezno podjetje ali bogatina. Ali dosedaj ni še niti ena družba prispevala tridnevne dohodke v pomožni sklad.

Od korporacij so Byllesby inc. do sedaj največ prispeval sklad, namreč $125,000. V primeru s profitom v znesku $4,000,000, katerega so spravili v potom manipulacij pri oddaji javnih naprav v tem času, je to majhna vsota. U. S. Steel je prispevala od svoje milijardske rezerve $100,000. Jones & Laughlin, Heintz Co., Gulf Oil in Union Trust so prispevale po $50,000.

Mellonova družina, od katere je pričakovalo en milijon dolarjev, je prispevala $340,000. Ker je drobtina v primeru z njenim bogastvom; saj je zakladni tajnik Andrew Mellon sam vreden blizu milijarde dolarjev in tretji najbogatejši človek na svetu.

Kljub napram tem bogatim grajskim in korporacijam se od delavcev pričakuje, da prispevajo toliko vsoto v pomožni sklad, v katerega skušajo nabrati šest milijonov. Do konca kampanje so še nekaj dni, nabrali pa so sedaj manj kot polovico.

Kot po drugih mestih tudi tukaj izgleda, da so milijonarji in multimilijonarji kar čez noč postali revni, ker kontribucije iz njih tabora so redke in neimpozantne. Bolj odkriti "welfare leaderji" pravijo, da ljudje v njihovem taboru čakajo, da vidijo, koliko bo prispevala "uboga gmajna". Argument, da je bolje se ne prispevati in se zavarovati pred izgredom ali še hujšim, do sedaj ni napravil posebnega vtisa na tiste, ki imajo veliko pod palcem.

Jeklarske kompanije in železniške družbe pravijo, da denar iz njihovih skladu ne bo šel za podpiranje njihovih brezposelnih delavcev, ker za te da bodo skrbele same. Ampak je tudi tukaj "zelo". Jeklarske družbe pripovedujo, da so odslovile 23% delavcev, katere ne smatrajo več za svoje uslužbence. In kolikor so razvito lastno pomožno delo, se nanaša le na tiste odslovljence, kateri so bili začasno odslovljeni. Le ti so deležni nekoliko podpore.

Niso pa podpore deležni tisti, ki n. pr. delajo en dan na teden in 14 dni in imajo velike družine. Neki delavec, ki dela pri Jones & Laughlin že 15 let, je na svoji plačilni dan prejel $4.50. Ker je v družini sedem oseb, je naprosil za pomoč. "Saj dela," so mu rekli. Podpore ni dobil. Slično podpira svoje delavce tudi Carnegie Steel.

Nekoliko bolj "liberalna" je Youngstown železniška družba. Delavcu z družino sedmih članov, ki dela po par dni na 14 dni, dovoli grocerije v znesku $5 na vsakih šest tednov. To je torej velikodušnost korporacij napram svojim napol delavcem.

Proti promociji delavstva sovražnega sodnika

Organizirano delavstvo se bo borilo proti nameri reakcionarnih krogov, ki hočejo vplivati na Hooverja, da bi imenoval Wilkersona za člana višjega sodišča

Washington, D. C. — (FP) — Senator Glenn iz Illinoisa in nekateri drugi reakcionarji se trudijo na vse načine, da predsednik Hoover imenuje čikaškega sodnika Wilkersona za člana zveznega apelatnega sodišča. Hooverjeva administracija je bila že obveščena po eksekutivnih uradnikih železniških bratovščin in zastopnikih Ameriške delavske federacije, da bo organizirano delavstvo vodilo ostro bitko proti imenovanju. Tajnik delavskega departmenta Doak in nekateri drugi člani predsednikovega kabineta so bili posvarjeni, da se bo razvila še hujša bitka, ako bo promoviran ta bivši Insullov odvetnik in avtor injunkcije, s katero so magnati razbili stavko železniških delavcev l. 1922, kot je bila v teku proti sodniku J. J. Parkerju, katerega senat na pritisk delavstva ni hotel potrditi za člana zveznega vrhovnega sodišča.

Wilkerson je bil tipični korporacijski odvetnik, ko ga je justični tajnik v Hardingovem kabinetu Harry Daugherty priporočil za federalnega sodnika, ko so bile v teku priprave za stavko železniških delavcev. Ko so upravitelji železnic potrebovali injunkcijo, so se obrnili na Wilkersona, ki jim je takoj ustregel. Injunkcija je oropala stavkarje ustavnih svobodčin in izpostavila aretacijam, ako bi protestirali. Bila je najbolj drastična injunkcija, ki je bila že kdaj izdana proti železničarjem — bolj ostra kot ona, ki je bila naperjena proti Debsovi American Railway uniji v stavki l. 1894.

Od l. 1922 do sedaj ni Wilkerson vzbujal posebne pozornosti. Njegovo ime je prišlo v javnost v zvezi z obravnavo proti Al Caponeju, katerega je obsodil na enajst let zapora. Republikanski voditelji so ga radi tega proglasili za zagovornika in zaščitnika javnega reda in začeli s kampanjo, da dobe zanj bolj vplivno pozicijo. Tem sta se pridružila lista "Chicago Tribune" in "Daily News". Tribuna bi rada videla, da bi Wilkerson izvajal veliko moč kot član apelatnega sodišča v čikaškem distriktu, kjer ima ona svoje interese in kjer bo morebiti centrala prihodnjega železniškega štrajka.

Konferenca operatorjev se je razbila

Lexington, Ky. — Na sestanku premogovnih operatorjev iz desetih držav, ki je bil sklican z namenom, da se sporazumijo na kakšen načrt za stabiliziranje industrije, ni prišlo do tega in se je konferenca razbila. Do sporazuma ni prišlo, ker se operatorji iz nekaterih privilegiranih držav niso hoteli odpovedati prednostim, katere jim nudijo železnice. Sklenili so le, da se zopet sestanejo v Cincinnatiju.

Žrtve eksplozije v angleškem premogovniku

Doncaster, Anglija, 23. nov. — Število rudarjev, ki so prošli petek postali žrtve eksplozije v premogovniku Bentley, je narastlo na 37. Pet drugih rudarjev še pogrešajo, sedem pa je bilo odpeljanih v bolnišnice in njihovo stanje je kritično.

OTVORITEV NOVE OBRAVNAVE PROTI RUDARJEM

Predsednik in tajnik rudarske unije med obtoženci

Mount Sterling, Ky., 23. nov. — Več ko sto rudarjev je prispelo v to mestece, kjer se je danes otvorila druga obravnava proti rudarjem, ki so obtoženi uporov v zvezi z bitko med rudarji, šerifskimi deputiji in kompanijskimi stražniki 5. maja t. l. v Evartsu v okraju Harlan, v kateri so bile štiri osebe ubite.

Prva obravnava proti rudarju William Burnettu, ki je bil obtožen, da je ustrelil deputija Jesse Paceja, je bila zaključena v soboto. Trajala je štiri dni in porota je spoznala obtoženca nekrivim.

Med obtoženci, proti katerim se je danes pričela obravnava, so William Hightower, predsednik krajevne unije UMW v Evartsu; W. B. Jones, tajnik iste organizacije; Asa Cusick, bivši policijski načelnik v Evartsu, in Al Benson, bivši pomožni policijski načelnik. Ti in sedem drugih je bilo aretiranih naslednji dan po bitki v Evartsu.

Obravnava se bo vršila na okrožnem sodišču, ki mu predseduje sodnik Henry R. Prewitt. Prewitt je predsedoval tudi obravnavi proti rudarju William Burnettu.

Več kot 125 prič je bilo pozvanih na obravnavo. Obrambo obtožencev financira splošni obrambni komitej in United Mine Workers of America.

Raketirji izkoriščajo tudi brezposelne

Jemljejo denar za službe, katerih ni. Zvezni pravdnik obljubil preiskavo.

New York.—Brezvestnim raketirjem, ki izkoriščajo brezposelne delavce, so se pridružili tudi nekateri manjši uradniki prekomorskih družb, ki so jemali denar od njih pod pretvezo, da jim preskrbe delo. Neki Louis Kappelman, ki operira na pomolih, je na ta način izprešal, kolikor je znano, $140 od brezposelnih.

Ni pa to osamljen slučaj, ker sličnih karakterjev je več in tvorijo krožek, ki izkorišča delavce, kateri iščejo delo na parnikih. V slučaju, da prosilec dobi delo, je po par urah odslovljen in delo je prodano drugemu. Več delavcev, ki so plačali za delo, ga sploh ni dobilo.

Proti tem raketirjem je obljubil nastopiti državni pravdnik. Zvezni zakon namreč prepoveduje trgovino z delom na parnikih.

Radikalca pridržana za deportacijo

Boston, Mass. — Fred Biedenkapp, tajnik National Textile Workers unije, in Ivan Kracevič, organizator Trade Union Unity lige, sta bila te dni aretirana in pridržana za deportacijo. Aretacijo je izvršil Frank Chase, agent zveznega delavskega departmenta, ki je pomagal magnatom razbijati stavko tekstilnih delavcev v Lawrencu, Mass.

O Biedenkappu se poroča, da je bil rojen v Ameriki, a je bil vzlic temu aretiran poleg več drugih voditeljev stavke, ki se bili pozneje izpuščeni iz zapora.

Produkcija premoga padla

Washington, D. C. — Produkcija mehkega premoga v Združenih državah je v tednu, ki je bil zaključen 14. novembra, padla za več kot 100,000 ton od prejšnjega tedna in za več kot dva milijona ton od tega tedna v letu 1930.

Japonci grozé z okupacijo Harbina

Vojaške čete pripravljene na vkorakanje v mesto. Protesti proti kitajskemu bojkotiranju japonskega blaga

Tokio, 23. nov. — Časopisna agencija Rengo poroča iz Harbina, da so ostanki armade kitajskega generala Ma Čan-šana danes zjutraj napadli japonsko posadko v bližini Tsitsihara, a so se morali po kratki bitki umakniti. Več kitajskih vojakov je bilo ujetih.

Harbin, Mandžurija, 23. nov. — Iz izjave dveh japonskih generalov je razvidno, da nameravajo Japonci okupirati Harbin, komercialno in finančno metropolo Mandžurije.

General Šigeru Honjo, komandant japonske armade v Mandžuriji, je v intervjuvu izjavil, da bodo njegove čete okupirale Harbin, ako bo videl, da so japonska življenja in lastnina v nevarnosti. "Odkar je japonsko vojaštvo zasedlo Tsitsihar in Čangčun, se je situacija izboljšala in sedaj lahko pošiljamo čete v kraje, kjer Kitajci ogražajo japonske interese," je dejal Honjo.

Poleg te grožnje je bila objavljena tudi izjava japonskega konzula v Harbinu vsebujoč protest proti bojkotiranju japonskega blaga.

Pravda svari pred protisovjetsko kampanjo

Pravi, da japonske militaristične operacije v Mandžuriji ogražajo sovjetske interese. Govorice, da sovjetska vlada podpira Kitajsko v njenem sporu z Japonsko, neutemeljene

Moskva, 23. nov. — Glasilo komunistične stranke "Pravda" je posvarilo Japonsko, naj preneha s protisovjetsko kampanjo v zvezi s situacijo v Mandžuriji.

"Mirovne smernice sovjetske Rusije ne pomenijo, da bo vlada ignorirala poskuse, ki škodujejo interesom socialistične konstrukcije," piše list. "Tokio, Washington in Pariz naj si to zapomnijo.

"Japonski militaristi nas ne morejo zadovoljiti s samimi zagotovili. Vlada mora pokazati, da so njene izjave prijateljstva napram Rusiji iskrene in podpreti jih mora z akcijami. Ustaviti mora protisovjetsko kampanjo, ki jo širijo njeni militaristični in imperialistični krogi."

"Pravda" je bila najbolj glasna med sovjetskimi časopisi, ki so v zadnjih dneh izražali svoje nezadovoljstvo nad japonskimi intrigami. Časopisje vidi nevarnost v japonski okupaciji Mandžurije in nakane imperialistov, ki hočejo zaplesti sovjetsko vlado v japonsko-kitajski konflikt.

"Dasi je japonski poslanik v Moskvi izjavil, da njegova vlada ne verjame, da Rusija podpira Kitajce, ni protisovjetska kampanja prenehala," pravi "Pravda." "To je razvidno iz zahteve, naj Rusija da ponovno zagotovilo, da ne bo podpirala kitajske armade, ki ji poveljuje general Čan-šan. Izjave sovjetske vlade so bile jasne, a vzlic temu se na Japonskem širijo fabricirana poročila o militarističnih aktivnostih v Rusiji, o katerih se trdi, da so naperjene proti Japonski."

VEŠČAKI BODO REŠETALI BREZPOSELNOST

Komitej je povabil delavske in druge organizacije, naj pošljejo zastopnike na konferenco

Washington, D. C. — (FP) — Ekonomski eksperti, ki v resnici žele, da se nekaj stori za brezposelne in odpravo bede, se bodo 30. novembra sešli na konferenci v Washingtonu pod avspicijo Skupnega komiteja za brezposelne. Diskuzirali bodo o federalni zasilni pomoči za brezposelne, federalnih kontribucijah za državno brezposelnostno zavarovanje, federalnem programu javnih del, o starostni pokojnini, krajšem delovniku, odpravi otroškega dela in drugih sličnih problemih.

Dr. John A. Ryan bo predložil svoj načrt glede konstrukcije federalnih del, za kar naj bi se potrošilo pet milijard dolarjev. Dr. Harry W. Laidler in Norman Thomas bosta diskuzirala o direktnih odpomočnih apropriacijah in brezposelnostnem zavarovanju. Detroitski župan Frank Murphy in W. A. Aderson, župan v Minneapolisu bosta poročala o svojih izkušnjah glede upravljanja direktne pomožne akcije za brezposelne. Poleg teh se bodo udeležili konference Abraham Epstein, Sidney Hillman, Harriet Stanton Blatch, dr. William Leiserson, dr. I. M. Rubinow, Mercer G. Evans, dr. Sidney Golstein in veliko število drugih poznanih osebnosti.

Delegati iz vseh večjih ameriških mest bodo podali poročila o vsotah denarja, ki se bodo potrebovale za nasičevanje brezposelnih v zimskih mesecih.

Komitej je povabil razne delavske in druge organizacije, naj pošljejo svoje zastopnike na to konferenco, ki se bo bavila in razpravljala o načrtih glede pomoči brezposelnim.

Dewey o znanem kontrastu

New York. — Ameriški filozof profesor John Dewey je v govoru o sedanji krizi in vojni dobi rekel, da bi bilo ravno tako logično "financirati vojno potom kolekt za prostovoljne doneske kot je kampanja za zbiranje sredstev v svrho oskrbe 10,000,000 brezposelnih". On smatra, da je bila sedanja kampanja fehtanja zamišljena v interesu bogatinov, katere skuša Hooverjeva administracija potom privatne miloščine obvarovati pred večjimi davki.

Kitajska lahko uniči Japonsko z bojkotom

Pittsburgh, Pa. — Kitajci lahko ekonomsko upropastijo Japonsko z bojkotiranjem, čeprav ne bi imeli svoje armade, so izjavili govorniki na konferenci Foreign Policy asociacije.

Mehičani zapuščajo Ameriko

Mexico City, 23. nov. — V prvih desetih mesecih tega leta se je čez 120,000 mehiških izseljencev vrnilo domov iz Združenih držav.

—Fyderated Pictures.

Žena in hči rudarja iz pittsburške okolice v Pennsylvaniji. Ko je mož z drugimi rudarji vred zastavkal zadnje poletje, je bila družina vržena na cesto iz kompanijskega stanovanja.

Pesimizen v krogih Lige narodov

Upanje na mir na Daljnem vzhodu izginilo. Kitajska in Japonska vztrajata pri svojih zahtevah

Pariz, 23. nov. — Pogajanja glede situacije v Mandžuriji so v zastoju, kajti člani Lige narodov niso do sedaj iztuhtali še nobenega načrta, ki bi zadovoljil sporni stranki.

Kitajska vlada je instruirala svojega delegata, naj apelira na Brianda, predsednika Sveta Lige narodov, naj ponovno poudari stališče Kitajske, da slednja ne more privoliti v prekavo "neoficielne vojne," dokler ne dobi zagotovila, da bo Japonska umaknila svoje čete iz Mandžurije.

Nasprotno pa je Japonska konsolidirala svoje stališče, tako v Parizu kakor v Mandžuriji, in obvestila delegata Yošizawa o svojih načrtih. Naročila mu je, naj pove Briandu, da Liga ne sme pričakovati nadaljnjih koncesij od Japonske.

Stališče japonske vlade je napravilo neugoden vtis na Ligo narodov. Vse dosedanje diskuzije za končanje kitajsko-japonskega konflikta niso prinesle nikakega rezultata in vidno je, da Liga ne bo našla formule, ki bi zadovoljila Japonce in bi bila obenem sprejemljiva za Kitajsko.

Farmarji okusili injunkcijske medicine

Springfield, Ill. — Farmarji v spodnjem Illinoisu, Missouriju in Kansasu, ki zalagajo St. Louis z mlekom, okušajo medicine sodnijske prepovedi in imajo vzroke, da bolj simpatizirajo z delavci, ki se že več desetletij borijo proti tej sodnijski tiraniji.

Organizirani farmarji so v boju s Pevely Milk kompanijo iz St. Louisa, katera jim hoče usiliti "yellow dog" pogodbo in znižati cene mleku. Ker farmarji niso hoteli sprejeti pogojev, pač pa so se pričeli boriti, je kompanija izposlovala zvezno injunkcijo proti njim. Pri tem ji gre na roke tudi zdravstveni komisar iz St. Louisa dr. Starkloff. Okrog 300 farmarjev je že bilo aretiranih na obtožbo požiga in napadov na "skebe".

Železničarji odklonili redukcijo mezde

New York. — Predsedniki železničarskih unij so v nedeljo na tukajšnjem sestanku zavrgli sugestijo magnatov železnic, naj si železničarji prostovoljno znižajo mezde za deset odstotkov. Predsedniki izjavljajo, da ne verjamejo, da bi železniške družbe porabile pri mezdah prihranjeni denar za zvišanje uposlenosti ali vsaj za stabilizacijo sedanje uposlenosti na železnicah.

Brezposelnost na Holandskem

Haag, Holandska. — Uradne številke, ki so bile te dni objavljene, kažejo, da je število brezposelnih narastlo na 121,000. Od teh jih je 50,000 v dveh mestih, v Amsterdamu in Rotterdamu. Med delavci, ki režejo in brusijo demante, vlada največja brezposelnost, ker je izvoz demantov v Združene države silno padel.

Hoover noče sprejeti antifašistov

Washington, D. C. — Delegacija Italijanov od Mednarodnega odbora za antifašistični protest v New Yorku, ki je hotela zadnjo soboto obiskati predsednika Hooverja in mu predložiti protestno resolucijo proti Dinu Grandiju, zunanjemu ministru Italije, je bila obveščena, da je Hoover ne mara videti.

Velik požar v Manili

Manila, 23. nov. — Ogen, ki je včeraj nastal v tovarni Ynchausti & Co., je popolnoma uničil poslopje in napravil škodo več kot en milijon dolarjev.

KAPITALISTIČNA ZAROTA PROTI SOVJETOM?

Komunistično časopisje trdi, da so bili svetovni kapitalisti seznanjeni z japonskimi imperialističnimi načrti

Moskva. — Dasi se sovjetska vlada vzdržuje komentarjev glede situacije v Mandžuriji, vendar komunistično časopisje, med temi "Pravda" in "Rdeča zvezda," objavlja vesti in članke o kapitalistični zaroti proti Sovjetski uniji.

"Pravda" v sarkastičnem tonu komentira vesti, ki so izšle v francoskem, nemškem in angleškem časopisju.

"Vojna v Mandžuriji še ni bila uradno proglašena," piše "Pravda", "toda jasno je, da skuša svetovni kapitalizem izkoristiti to priliko v škodo sovjetskim interesom."

"Rdeča zvezda" vidi zaroto proti sovjetski Rusiji v poročilu, ki ga je objavil "Novy mir," list, ki izhaja v New Yorku, v katerem je rečeno, da je Arthur Cutten iz Chicaga v mesecu avgustu kupil veliko zalogo pšenice od zveznega farmskega odbora, ker je on — ali odbor — vedel, da bo Japonska invadirala Mandžurijo, kar naj bi bil prvi korak k novi svetovni vojni proti boljševikom.

Državni pravdnik posegel v zadeve ugrabljenja

Uvedel je preiskavo, ker so mestne oblasti odklonile sodelovanje pri zasledovanju oseb, ki so ugrabile in preteple tri delavce

Pontiac, Mich. — Upanje, da ne bodo člani maskirane drhali, ki je pred par tedni ugrabila in odvedla tri člane Koncila za brezposelne ter jih zunaj mesta pretepla, ostali nekaznovani, nudi preiskava, ki jo je uvedel pomožni državni pravdnik E. B. Howarth.

Policija v Pontiacu, ki je bila pozvana, naj najde storilce, je izjavila, da ne verjame v storije o ugrabljenju, okrajni tožilec pa je rekel, da ga stvar ne zanima. Policija je celo trdila, da je bila storija o ugrabljenju izmišljena. O tem je bil obveščen Howarth in naslednji dan je že naznanil, da ima v rokah evidenco, ki mu bo služila pri iskanju storilcev, in da bo nadaljeval s preiskavo.

Howarth je iz preiskave izključil mestno policijo, ki je pod popolno kontrolo avtomobilskih družb, in okrajnega prosekutorja. Odkril je, da policija ni podvzela nikake akcije, ko so ji družine in sorodniki žrtev drhalskega nasilja sporočili o ugrabljenju. Vso stvar je skušala ignorirati in potlačiti. Mestni komisar Mitchell je potem, ko je bil informiran o zadevi, izjavil, da bo zahteval od policijskega načelnika Alspaugha in mestnega upravitelja Pollocka, da podasta resignacije.

Banditi, ki so oropali čikaškega bogataša, prijeti

Chicago, 23. nov. — Trije od skupine banditov, ki je v soboto večer invadirala stanovanje William H. Mitchella, 901 Rosemary ave., Lake Forest, so bili včeraj aretirani. Plen draguljev, biserjev in drugih dragocenosti, katerega so banditi pograbili in je predstavljal vrednost $150,000, so lastniki dobili nazaj.

Španija zvišala plačo učiteljem

Madrid, 23. nov. — Španska zbornica je v soboto zvišala plačo več kot 6000 učiteljem v daželi. Nova plača bo 3000 pezet na leto.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovenic National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (razen Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

188

"Sweet Charity . . ."

Neki slovenski tesarski delavec v Chicagu, ki je že dolgo časa brez dela, je pred kratkim potrkal za pomoč na svetišče organizirane dobrodelnosti. Ko je po dolgem povpraševanju in iskanju prišel na pravo mesto, se je začela dolga inkvizicija.

Moža so izpraševali, zakaj je brez dela in kako bo dokazal, da je potreben pomoči. Zakaj si ni nič prihranil, ko je delal? Kam je vrgel zaslužek in kako je živel? Ali pije in drugače zapravlja njegova družina? Ima kakšno imetje, ki se lahko spravi v denar?

Vprašanj je bila dolga vrsta. Tako so ga izpraševali in zvijali, kakor da imajo pred seboj — zločinca, ki hoče zatajiti svoj zločin. Končno so ga vprašali, katere vere je in če spada v katero župnijo. Rekel je, da spada v slovensko faro in — poslalo so ga k Sv. Štefanu za pomoč.

Mož je bil razkačen in za takojšnjo — revolucijo. Nazadnje se je moral zateči k svojim sorodnikom za pomoč, kar bi bil že prej lahko storil in bi si bil prihranil razočaranje.

Čikaška — takozvana — dobrodelna hierarhija je močna organizacija mnogih divizij in skupin. Vse organizirane vere so zastopane in če prosilec pomoči pove, da je katoličan, ga pošiljejo h katoliški diviziji, ako je žid, ga izroče židovski diviziji in tako dalje. Kam pošiljejo ateista, ne vemo. Najbrž mu pokažejo vrata, češ, potrkaj pri ateistih.

Sedanja velika fehtarija — prostovoljna pri bogatinih in prisilna za delavce — se vrši v imenu vse te organizirane dobrodelnosti. Vsi kolektajo za brezposelne. Reakcionarna politična in verska propaganda se pokriva s plaščem dobrodelnosti za reveže.

Vsa, od zakona in s privilegiji sankcionirana in s svetim sijem ovenčana fekerija se že od nekdaj pase in redi ob človeški mizeriji in nesreči. Najprej porinejo, ali pomagajo poriniti ljudi v blato, nato si pa s svečanimi gestami privihajo krila in svilene ter z zlatom posute plašče in med silnim truščem in hruščem, da jih mora ves svet gledati, stopijo k žrtvam v blatu ter jim vržejo par drobtin. Potem pa še pravijo, da bi človek izgubil dignitето, svoj človeški ponos, ako bi kdo odstranil blato bede izpod njega! Kajpada! Z odstranitvijo bede odide pretveza za obstoj "sladke dobrodelnosti" in vse lažnive propagande reakcije, ki prodira pod masko dobrotvornosti.

Delavci, ki se nočejo ponižati, da bi vzeli miloščino iz rok hinavske magnatske dobrodelnosti, naj strnejo vse svoje sile, da čim prej izvojujejo socialno zavarovanje od države. Socialno zavarovanje naredi prispevanje za državljansko dolžnost in podporo ob času nesreče za delavsko pravico.

Brezposelni delavec, ki izgubi delo brez svoje krivde, je upravičen do podpore, ki se mu izplača kot njegova pravica, ne pa kot miloščina, ki ga poniža.

Ali ni Ford v zmoti?

Moskovski listi so objavili pismo Henry Forda, v katerem se zahvaljuje za dva traktorja, ki sta mu bila poslana iz leningradske tovarne Putilov. Ford piše, da sta traktorja zelo dobra in sta dokaz, da ruska industrija za avte in traktorje napreduje.

Nam se zdi, da se Ford moti. Naša priča je neka dama iz Bostona, ki je velika ekspertka igre "bridge". Ta dama in neka druga ženska, ki se dobro razume na puder in ruž in piše o teh rečeh članke v magazine, sta videli slike traktorjev na farmi v Kansasu, nakar sta naznanili vsemu ameriškemu svetu, da sovjetski traktorji razpadejo v prah in pepel v par mesecih operiranja . . . Kar razpadejo, kakor da so iz gline, in ni jih več . . . Ali ni Ford čital tega?

Sicer pa imamo v Ameriki Hamiltona Fisha in Mateža Wolla, ki bosta Fordu že posvetila, kaj se pravi hvaliti proklete ruske traktorje . . .

V čikaškem listu "Daily Times" piše neki M. Ruckweed, da je predsednik neke velike zavarovalne družbe izjavil:

"Naša družba ima največ izgub s podpisavanjem varščine za uradnike cerkva, socialnih klubov in podpornih organizacij. V vseh slučajih poneverbe nočejo tožiti, češ, da bi zaradi tega trpelo dobro ime cerkve ali organizacije."

To omenjamo samo tako — za kratek čas.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

(Dopisovalci in poročevalci domačih vesti, ki jih Prosveta prinaša redno v kolonah "Glasovi iz naselbin," naj vselej podpišejo svoje polno ime in navedejo naj naziv, kar naj služi, da jamčijo za svoj prispevek. Pozabite in dopisi naj bodo jedrnati, kratki in resnični; opisani mesaje naj bodo v dostojnem tonu. Na anonimna pisma in dopise se ne bomo ozirali.)

To in ono

Milwaukee, Wis. — Končno so pričeli priznavati. — Tukajšnji Milwaukee Sentinel poroča danes, da je v premogarskih naselbinah več ko 25,000 otrok podhranjenih, brez obleke in bolnih vsled stradanja.

Vladni oddelek za varstvo mater in otrok se je končno prebudil iz letargije in poslal pomoč. V treh (!) šolah se je pričelo sedaj s pomožno akcijo . . .

Otroci prihajajo v šolo, ako še imajo toliko moči, oblečeni v obleke narejene iz vreč . . .

In to v najbogatejši deželi na svetu!

* * *

Slovenski kandidati, posebno delavski kandidati v Clevelandu so torej propadli pri zadnjih volitvah.

Tamošnja "tudi delavska" časopisa sta pridno prodajala "svoje rojake" kapitalističnim pijavkam.

Toda še vedno je mnogo takih delavcev, kateri podpirajo take časopise.

Ali je potem čudno, da imamo take razmere?

Toda tudi te vrste delavci tarnajo in se pritožujejo, vzlic temu, pa pljujejo v lastno skledo.

Ali bodo kdaj spoznali, da si bo delavstvo moralo samo priboriti boljše postave in s tem boljše razmere in to potom razrednega boja, potom močnih strokovnih in političnih organizacij — potom socializma?

Dokler bo delavstvo podpiralo lažnjive časopise, dokler bo poslušalo buržvazne lažnjivce, dokler se potom resničnih delavskih časopisov, to je socialističnih ne bo naučilo misliti, ne more pričakovati izboljšanja razmer.

* * *

V strojnih industrijah so pričeli rabiti novo rezilno jeklo, ki je trše od diamanta. Ostrino na starih rezilnih orodjih (cutters) se odstrani potom brušenja, in potom novega načina stiskanja (welding) se pritrdi novo rezilno ost. S tem so postali stari stroji povečini nerabni, da se jih mora popolnoma zavreči ali pa prenoviti za hitrejše vrtenje. Na primer: Ako je imel stroj poprej 500 obhodov na minuto, jih mora imeti za novo rezilno orodje 1500. V eni minuti izreže novo rezilo kolikšno jekla, kakor ga je izrezal poprej v 15 minutah.

Pri mnogih delih v strojnih tovarnah je delavec poprej imel par minut ali več oddiha, čakajoč, da je rezilo izvršilo delo na gotovem komadu, z novim rezilnim jeklom pa je ta način dela popolnoma spremenjen.

To pomeni še več brezposelnosti. Predstavimo si delavnico s tisoč stroji, vsak stroj prištedi pri vsakem komadu povprečno 14 minut, pa vidimo vzroke nadprodukcije.

In ameriško delavstvo še vedno ne ve, kako si naj pribori krajši delovni čas. Ker še vedno posluša buržvazne laži raznih narodnih, klerikalni in buržvaznih prerokov.

Večina se še vedno trdovratno brani resnice, toda baš ti najglasneje preklinjajo te neznosne razmere.

* * *

Walter Lippman, znani liberalni urednik piše, da bodo upniki Nemčije v prihodnjih par dneh pokazali, če so se res kaj naučili iz dogodkov v zadnjih desetih letih.

Vprašanje nemških povojnih dolgov je postalo tako zamotano, da ga sploh nihče več ne razume.

Nemčija je zgubila vojno. Potem so ji vzeli njene kolonije, za katere je žrtvovala neštete milijarde, vzeli so ji pokrajine z največjo industrijo, vzeli so ji mornarico, odrezali bogato pokrajino od celotne države, uničili njen izvoz, njeno prekmorsko trgovino in je prisilili, da je podpisala vse, kar se je od nje zahtevalo.

Potem pa so uničeni deželi naložili tako strašno breme plačil, in to za celih 37 let, da je vsaka misel na plačitev odveč.

S tem so temu narodu ubili vsako odločnost, vsako upanje na boljšo bodočnost in ga obsodili v letargijo in obup.

Sedaj pa se nahaja ta nekdaj tako mogočna država pred popolnim gospodarskim polomom, ta polom pa pomeni splošno zmedo, meščansko vojno in revolucijo.

Revolucija v Nemčiji pa pomeni obenem splošen polom v vseh evropskih kapitalističnih državah in s tem splošen polom kapitalističnega sistema.

Res je — ali so se upniki Nemčije kaj naučili v zadnjih desetih letih?

Nestrankarski strankarji, to je, naša dlčna buržvazija išče sedaj primerne kandidate za prihodnje volitve.

Ker socialistom pri najboljši volji ne morejo ničesar očitati in so celo primorani priznavati njih vzorno delovanje, iščejo primernega "good mana", katerega ime bo vleklo pri vseh idiotih.

Sicer pa skušajo očrniti župana Hoana pred svojimi mameluki s tem, da so spet pričeli z ono staro tožbo glede borih 4000 dolarjev, katere Hoan noče izročiti mestni blagajni in jih ima v posebnem skladu v banki.

Ta denar je ostal kot čisti dobiček iza vojnih let, ko je Hoan nakupoval živila naravnost od farmarjev in jih prodajal brez dobička ljudstvu.

Neka famozna določba v državni ustavi namreč prepoveduje posameznim občinam, da bi vodile take vrste trgovino v prid ljudstva, oziroma, ta točka v 75 let stari ustavi določa, podomače rečeno, da sme ljudstvo kupovati živila samo potom špekulantov in oderuhov, kateri odirajo ljudstvo kakor tudi male trgovce.

Seve, te tisočake, katere si je Hoan "obdržal," hočejo sedaj uporabiti kot edino sredstvo za njih volilno kampanjo proti socialistom.

Hoan izjavlja, da bo ta denar ostal v banki kot ljudska last, dokler ustava ne bo spremenjena, kar se bo zgodilo, kakor hitro bodo socialisti imeli dovolj moči v državni postavodaji. Kadar pride tisti čas, bo mesto Milwaukee pod vodstvom socialistov pričelo lastno zadružno trgovino, to je, kupovalo bo za poštene cene tudi od farmarjev in prodajalo brez dobička ljudstvu. S tem bodo odstranjeni špekulanti in vsako izkoriščanje ljudstva po teh pijavkah.

Tega nonpartizani ne povedo ljudstvu, ampak pridno lažejo in skušajo blatiti županovo ime, seveda brez posebnega uspeha. K sreči imamo v Milwaukeeju dovolj močno delavsko časopisje, ki razkrinkava take podle mahinacije buržvaznih politikašev.

Spartaški.

Smrtna nezgoda

Moon Run, Pa. — V pondeljek 26. okt. sem prejela telegram iz Milwaukeeja, Wis.: "Anton met with accident Friday. Still unconscious. Not expected to live." Vedela sem takoj, da se to tiče mojega najmlajšega brata. Odpravila sem se takoj na pot, upajoč ,da ga dobim še živega, ali žal, bilo je prepozno. Zaspal je v torek zjutraj, ne da bi se zavedel.

Zopet žrtev avtomobilske nezgode. Ker v Prosveti dosedaj še nisem videla natančnejšega poročila o tej nezgodi, naj mi bo dovoljeno, da na tem mestu jaz nekoliko poročam. Ko se je soproga mojega pokojnega brata umirila, mi je povedala, da se je zgodilo nekako takole:

"Šli smo kakor prej že večkrat na povabilo prijatelja Vačiča na njegov dom. On je namreč tajnik, pokojni Anton pa je bil blagajnik društva "V slogi je moč" št. 13 JPZG, tako da sta imela vedno kaj skupaj urediti in tako tudi omenjeni večer. Ko smo se proti 11. uri zvečer odpravljali proti domu — z nama sta bila namreč tudi najina otroka, 12-letni Tony in 6-letna Berta — se nam je rojak Vačič ponudil, da nas odpelje s svojim avtom do našega par blokov oddaljenega doma. Na križišču, ki je samo kakega pol bloka od našega doma, se je pripetila nesreča. Naš voznik je na svarilen napis "Slow" vozil počasi. Bili smo v precejšnji oddaljenosti, pač pa smo videli tuči bližajočega se avtomobila, nismo pa razločili, s kako naglico vozi, tako da ko smo bili že preko križišča, je zadel v naš težki 8 cilindrovski Paccard, ki je kljub strahovitemu sunku zdrvel naprej še kakih 140 korakov na bližnji vrt."

Pri sunku je brata Antona vrglo na cestni tlak tako nesrečno, da si je prebil lobanjo, dočim drugi k sreči niso bili težko poškodovani. Prihiteči ljudje so poklicali ambulanco, ki je nezavestnega brata in druge odpeljala v zasilno bolnico, kjer so ostali dobili prve zasilne obvezе, brata Antona so pa v brezupnem stanju obdržali v bolnici . . . dokler ni v torek zjutraj malo pred osmo uro izdihnil, ne da bi se zavedel.

Pokojni Anton je bil doma iz Sela, občina Žiri, p. d. Lovretov. Da je bil ranjki Anton zelo priljubljen pri rojakih, je pokazal velik in nadvse lep pogreb ter številni venci, ki so mu jih darovali v zadnji pozdrav.

Lepa vam hvala, prijatelji, ki ste se toliko potrudili in žrtvovali v času in denarju. Iskreno se zahvaljujem pevcem, ki so mu tako lepo-ginljivo zapeli nagrobnico, ter društvenikom SNPJ in JPZG in Ermenčevemu pogrebnemu zavodu, ki so vse tako lepo uredili. Istotako se zahvalim bratoma Grasitz in njih družinam za njih trud in požrtvovalnost.

Vsi tisti, ki so me vabili, naj jih obiščem (nekaterim sem tudi obljubila), naj mi oproste, ker se nisem odzvala. Bratova nesreča me je tako potrla, da me ni nikamor več mikalo iti. Upam, da se še vidimo in to bolj veseli.

Frances Mahovne.

Proti registraciji

Detroit, Mich. — Legislatura države Michigan je sprejela registracijsko postavo. Društvo št. 121 SNPJ je že razpravljalo o tej postavi, ker se njega članstvo zaveda, kaj bo z nami tujezemci, državljani ali ne. Ako pride ta postava v veljavo, nas bo postavila na stališče, ki ne bo nič kaj razveseljivo za nas, bodisi za priproste delavce ali obrtnike; nobeden ne bo ušel šikaniranju.

Postava je bila sprejeta pred par meseci, da pa še ni prišla v veljavo se imamo z a h v a l i t i American Civil Liberties uniji. Ta organizacija je takoj vložila protest in obenem izposlovala injunkcijo proti temu zakonu. Slišali smo poročilo od tajnice postaje C.L.U. v Detroitu. Ona nam je poročala, v kakem položaju je ta borba sedaj. Je v rokah sodnikov in čaka izreka, ali je zakon ustaven ali ni. Kakor se je ona izrazila, da sodba teh sodnikov ne bo zaključila borbe, pa naj bo taka ali taka. Ako bo novi zakon proglašen neustavnim, je država Michigan pripravljena apelirati na vrhovno sodišče Z. D., ako pa ne, bo pa obratno.

To je samo malo pojasnila, upam, da ga bo kaj več od drugih, ki so bolj zmožni kot sem jaz in so jim tudi okolščine bolj znane kot meni.

Čas je, enajsta ura. Ali jo bomo zaspali, da nam jo bodo dali z betom po glavi?! Iz poročila tajnice C.L.U. je razvideti, da že več drugih državnih legislatur samo čaka izida države Michigan.. Ako bo zakon ustaven tukaj, bodo druge takoj sledile! Iz tega lahko vidite, da ni odvisno samo od prebivalstva v Michiganu, odvisno je od vseh tujerodcev vseh Združenih držav. Ako bomo mi tepeni, ste tudi vi! Združimo se sedaj, ko imamo enega nasprotnika in ga bomo lažje premagali kakor pa potem, ko bi jih bilo več. To ni boj samo Slovencev ali Hrvatov. To je boj vseh narodnosti brez razlike!

V Detroitu že obstoja organizacija iz grup več narodnosti in tudi vodi boj proti temu zakonu. Tukaj je samo mala slika, večja pa sledi, če bo kaj zanimanja zanjo.—**Frank Hostnik.**

Nekoliko o tem in onem

Nanticoke, Pa. — Še daleč smo od prosperitete, ki je ni za delavca, mnogo več pa je je za vladajoče, za parazite in izkoriščevalce. Toda časi se spreminjajo, zato pa ne smemo obupati, kajti tudi ljudstvo se bo končno moralo tudi spremeniti ter zavesti svoje dolžnosti, da se mora samo osvoboditi. Žal, da se masa počasi giblje. Verne ovčice slede pravljicam in zavajanjem. Vrši se misijon med lokalnimi Rusini, in vse staro in mlado je brnelo v cerkev. To je tudi mnogo krivo, namreč cerkve in vera, da je ljudstvo še vedno v temi.

Delavske razmere v okolici so slabe. Nekatere kompanije obratujejo precej dobro, druge slabše, toda mezde so pičle. Poleg tega pa mora delavec prenašati šikaniranja in priganjanja. Masa je nezavedna in gospodarji se tega zavedajo, pa jo izkoriščajo kot se jim poljubi.

Na 8. nov. se je vršila konferenca za osvoboditev Mooneyja in Billingsa. Sprejeti sta bili dve resoluciji. Udeležilo se je je precej zastopnikov, ki so reprezentirali 32 društev. Sestanek je bil uspešen in se mi je dopadel. Vršil se je v unijski dvorani V Wilkes Barru. Predsedoval je mlad sodrug Fren Grendal, član soc. stranke, ki je razložil pomen sestanka. Omenil je tudi druge žrtve razredne justice v drugih krajih Amerike.

Sledili so mu drugi govorniki, ki so razjasnili položaj delavstva. Omenjali so kentukiške rudarje in alabamske zamorske mladeniče, ki so obsojeni v zapor po krivem. Vsem je treba pomagati in pomagati jim mora delavstvo!

Podpisani sem zastopal društvo št. 447 SNPJ in priznati moram, da se mi je potek shoda zelo dopadel. Razveseljivo je bilo tudi to, da je bilo precej mlade generacije navzoče. Prihodnja konferenca ali shod se vrši 10. jan. 1932.

Par rojakov se nas je zavzelo, da bi se tukaj ustanovil soc. klub in v ta namen smo določili 22. nov. za prvi sestanek pri rojaku F. Kovač. Možnost postoji, da bo stvar uspela in tudi napredovala, kar se tudi lahko zgodi, ako se nas zadostno število zavzame, da ji damo življenje.

Henrik Pečarič.

"Strah z dolgo roko"

Pueblo, Colo., — Kakor skoro vsako jesen, tako bo tudi letos društvo "Orel" št. 21 SNPJ priredilo svojo plesno veselico z igro "Strah z dolgo roko." Igra bo zelo zanimiva, vsak se bo lahko nasmejal in vsaj malo pozabil našo "cvetočo prosperiteto."

Rojaki in rojakinje, udeležite se te šaloigre, ne bo vam žal. Cena vstopnini bo zelo nizka, 35c za odrasle, otroci 25c. Godba najboljše vrste.

Ne pozabite 29. novembra vsi v Orlovo dvorano! — **Odbor.**

— Veselica društva št. 184

Springfield, Ill. — Društvo št. 184 SNPJ priredi veselico v SND v četrtek 26. nov.; prične se ob 8:30 zvečer. Uljudno vabimo vse jugoslovanske lokalne in okoliške prebivalce, kakor tudi vse iz bližnjih naselbin. Pridite vsi in se z nami zabavajte. Pripravljeno bo vse potrebno, da bo zabava prvovrstna v vseh ozirih. Na svidenje 26. nov.!

Mary Ostrosnik, tajnica.

KREPKI ŽELODCI

Dandanes je "rekord" vse. Tudi za jed ali bolje rečeno: za požrešnost velja "rekord."

V Ameriki živi neki Krumbacher, ki je pojedel v 2 in pol urah 140 jajc. Ta rekord pa ni dal miru nekemu njegovemu rojaku, ki je hotel na vsak način ta rekord posekati. Začel je jesti jajca, a ko je pojedel že 133 jajc, so ga morali odpeljati v bolnišnico . . .

James Uroner, tudi iz Amerike, pa je pojedel 84 parov hrenovk, ki jih je zalil z 11 litri ledenomrzle vode.

V Los Angelesu pa so priredili posebno tekmo, kdo bo pojedel več tort. Zmagala je filmska igralka O'Hara. Ta je kljub hitrosti, ki je bila potrebna, vsak založaj pravilno prežvečila. Na fotografijah se vidi, kako igralka je torto. Košček za koščkom se gremika ob njenih ustih, kakor da igra na orgljice. Časopisi poročajo, da je igralka pojedla v določenem času 17 celih tort.

Na angleškem otoku Hamm, kjer žive sami ribiči, prirejajo vsako leto tekmo, kdo bo pojedel več slanikov. Letos je "zmagal" 79-letni ribič Beth, ki je pojedel 60 slanikov, ne da bi začutil kakšne bolečine v želodcu.

V Rumuniji jedo v nekaterih krajih za stavo melone. Letos je neka kmetica pojedla 21 melon zaporedoma. Ne jedo pa majhnih melon, ampak samo izredno velike buče.

V amerikanskih restavracijah in hotelih pa so vpeljali navado, da vsak lahko poje za določeno ceno toliko, da je sit. Pravijo, da se je ta novost prav dobro obnesla.

Kultura postelje

"Kultura" pomeni danes mnogim isto "higiena". Stremljenje po zdravju, po d njevanju, odnosno ščitenju telesne moči, v današnjem trdem življenju tako izr je že zakoreninjeno v modernem človeku

Tako se pojavlja v nas ne le težnj skrbni prehrani, po gibanju in negi telesa pak tudi skrb za stanovanje in za njegov važnejši sestavni del, ki ne manjka v n hiši: posteljo.

Spanje in postelja bi se morala že po sebi dopolnjevati. Spanje je življenj trebni odpočinek, ki nam ga daje narav ne omagamo. Možje znanosti in higieni razdelili dan v tri dele po osem ur. Ose jih odmerili delu, osem počitku in osem nju. Žal pa je moderno življenje tako u no, da prikrajša človeka najrajši pri sp — bodisi na račun dela ali zabave. Zato je večja dolžnost vsakogar, da svoje spanje bolj poglobi, zakaj od njega zavisi čilos moč naslednjega dne.

Spanje pa je le tedaj pravilno in dob odgovarja postelja vsem zahtevam našeg ganizma. In prav zato polaga današnja ki da nekaj na pravilno spanje, veliko va na posteljo.

Gotovo je zanimivo ugotoviti, da im našnje pohištvo iz votle kovine predhod To je postelja iz medi. Takšna postelja čedna in čista, ampak prijetno gibljiva in stična v vseh delih. Danes je dobila tov v stolih in mizah, kajti tudi ti predmeti izdelujejo iz cevi. V postelji iz medi je sp udobno in prijetno.

Postelja sama na sebi pa še ni vse. tako je važna njena oprema.

Posteljna industrija izdeluje dandan z znanstveno natančnostjo blazine, žimni odeje. Pribiti pa moramo, da ni dovolj, te predmete nabavimo enkrat. Tudi p ko jih že imamo v stanovanju, moramo p nanje, jih čistiti, obnavljati in popra Menda ni treba pripovedovati, da se blazi žimnice kmalu obrabijo. Tudi najboljša se zmečka in stlači, tudi najizvrstnejše se sčasoma vleže. Teža jih stisne ter ob V takšnih okoliščinah išče nervozni člove man spanja. Često se ne more načuditi ko strašno je zdaj njegovo nekoč idealno išče. Ne primeri se redko, da pride k zdr ku za živčne bolezni in toži o svojih tegob pri tem pa pozabi na poglavitno napako, zvesto čuva doma: Na slabo posteljo. Pri je treba začeti, pri njej je treba naprej v denar, pa bo spanje boljše in trdnejše, po udobnejši.

Skrbna gospodinja, ki očisti stanovan hišo dva do trikrat na leto, ne bo nikoli marila postelje. Pregledala bo vsakokrat žimnice, blazine in odeje. Žimo bo dal grebeniti, perje očistiti, odeje prešiti. pod temi pogoji bo imela vedno čedno spal ki omogoča dober počitek, iz katerega nar prestano vre zdravje. Kakor zahteva duh zdravega telesa, je potrebna za dob zdravo spanje tudi dobra in zdrava postel

Lepotne operacije

Ljudem že dolgo ni treba svoj živi dan čiti s seboj potvorjenega nosa, ušes, prsi, nega obraza, ukrivljenih nog. Kozme kirurgija je v zadnjih desetletjih naredil likšen korak naprej, da se take hibe bre lečin odpravijo. Ta popravila se po večin vsem zacelijo v 6 ali 7 dneh, ne da bi ostal krši nikoli sledovi. Lečenje prsnih kor traja nekaj dalje, a tudi tu brez nevar Med zdravniškim nasvetovanjem je dosti spr in tenkočutnih strokovnjakov, ki uspeš razmeroma po ceni vrše slične operacije. je dni je bilo potovati za tak namen v P kjer je stvar stala silnega denarja. Dan imamo specijaliste za nos, gube, grbance, nice itd. Moderni kozmetiki, posebno pa zmetičarke, n. pr. Ilse Varady, pa so vobče ti krvavemu poseganju v človeško polt, č se dajo s pravo, potrpežljivo nego marsik nedostatki odpraviti, bodisi prirojeni, dovani ali po boleznih in skrbeh naštali. metične zavode pa imajo seveda le po v mestih.

Žarki, ki konservirajo živila

Holandskemu raziskovalcu Robertu peju je uspelo proizvajati po električni kratkovalovne žarke, ki jim je dal ime ljenjski žarki". Imajo nenavadno lastnost konservirajo vsakovrstna živila. Prod skozi svinčene plošče, kakor skozi železo kamen ter ohranijo svoj učinek ob vsaki peraturi.

Svoj konservirajoči vpliv kažejo na daljo do 30 m okoli stroja, ki jih proizvaja vila, ki bi se drugače kmalu pokvarila, sve kuhano meso, mleko in njegovi izdelki, j zelenjava in sadje, pa tudi cvetlice, ostan njihovem območju dalj časa čisto sveža. ca in krompir, ki so ga ob začetku lanskeg letja postavili pod te žarke, je bil še v j njem avgustu čisto svež in užiten. Morst ki, ki se tako radi pokvarijo, ostanejo sve le tedne.

Odkod ti čudni učinki, ni težko ugani zvemo, da pod vplivom živiljenjskih žarko morejo uspevati mikroorganizmi, ki povz čajo gnitje. To se je pokazalo, ko so obs z njimi kulture takšnih in drugih bakterij

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

Gospodarska kriza in delavsko zavarovanje

Ljubljana, 5. novembra 1931. Kako pritiska gospodarska kriza pri nas, kažejo tudi številke Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, kjer so zavarovani vsi delavci in deloma v Sloveniji.

Meseca oktobra je imel Okrožni urad (bolniška blagajna) v Ljubljani 92,574 članov-zavarovancev in zavarovank in sicer 61,011 moških in 30,563 žensk. Delj je od vsega zaposlenega prebivstva v Sloveniji dve tretjini moških, ena tretjina žensk. Delo ženskih delovnih moči je v teku leta zelo narastlo. Cenejše so in laže jih je izkoriščati. Število članstva meseca oktobra leta je za 6,942 manjše kot lanskega oktobra.

Padla pa je tudi višina zavarovalne mezde. Dočim je bil lani oktobra vsak član zavarovan za povprečno 26.88 Din dnevne mezde, znaša letos oktobra povprečno zavarovana dnevna mezda le 20 Din. Poleg znižanja števila zaposlenih delavcev se je znižala tudi dnevna mezda. Podjetja pa odpuščajo predvsem moške, ki so navadi bolje plačani kot ženske. Na eno odpuščeno žensko pride 5 odpuščenih moških.

Celotna dnevna zavarovana mezda vseh članov boln. blagajne je padla za 240,986 Din. Prispevki (asesmenti) blagajne so tudi znižali dnevno skoro za 15,000 Din, ali mesečno skoraj za 400,000 Din.

Jasno je, da bo bolniška blagajna radi tega znižala tudi svoje izdatke, pri čemer bodo trpeli bolni članjeni delavci in delo. Tako je tudi še tako idealna socialna zakonodaja brez moči pred gospodarsko krizo, ki tepe delavstvo v delu in v zavarovanju.

Velika avtomobilska nesreča

V Ljubljani se je zgodila težka nesreča vojaškega tovornega avtomobila. S prulskega mostu je avto z osmimi vojaki zgrmel v jarek. Pri tem je bilo pet vojakov hudo poškodovanih, redovnik Nikolića iz Beograda je ubilo, ko pa je sunek vrgel iz avta in dobila poškodb.

Gasilci preprečili velik požar

V soboto 31. oktobra se je vnelo gospodarsko poslopje Dolinšekovih v Sp. Brežnici, občina Pe[illegible]. Kakor poročajo iz Poljčan, bilo tamkaj vse razburjeno, so se razširile govorice, da je Megerlova tovarna. Ker je tovarna lesenih zabojev in lesne volne, bi zagorela v velik požar, bi ogražal vso vas. Ko pa so videli, da gori Dolinškovo gospodarsko poslopje, so naglo hitro gasit. Poslopje je stalo res ob tovarne in je obstajala nevarnost, da se ogenj preseli na tovarno. Zato so z vsem naporom domači in gasilci pogasili požar, ki je sicer upepelil gospodarsko poslopje in mnogo krme in, rešili pa so poleg zidano ter preprečili, da bi ogenj prešel tovarno. Na pomoč so prihitel gasilci iz Loč in prihiteli tudi sosedi. In tako so z združenim naporom zatrli požar ter preprečili veliko katastrofo.

Sumnostni umor pod Rožnikom

Preiskava o umoru primorskega Slovenca Antona Juha ni pridobila nikakega zaključka, zato je vedno širijo najrazličnejše govice. Vzdržuje se trditev, da je bil Juh naklonjen fašistom in da je oktobra meseca dospel v Ljubljano kot špijon. Znano je, da se je Juh po svojem prihodu v Ljubljano družil s Princi ter jim govoril, da je bil dva meseca zaprt v Italiji, so za gotovo sumili, da je bil nekaj pri polaganju nekih bomb. Sedaj pa ljudje iz Rakitnika, kjer je Juh doma, ne vedo o tem povedati, da je že marsikaterega Slovenca v fašistične zapore. Zato Pač pa sumijo baje, da je bil umor Juha izvršen od kakega primorskega Slovenca, in sicer je politično maščevanje. Drugi spet trdijo, da je Juha peljal pod Rožnik neki avtomobil, da so ga torej morilci pripeljali z avtom do gozda, ga odpeljali v dolinico Wogrishofen ter tamkaj ustrelili. Tudi o tem, kdo ga je pripeljal v avtu do gozda, se govori marsikaj.

Policija pa pravi v svojih izjavah, da je mogoč tudi samomor, pa čeprav je imel Juh desno roko stisnjeno v žepu in je dobil strel od zadaj v glavo. Pri obdukciji se je dognalo, da je bil Juh težko spolno bolan in da je imel pri sebi le nekaj dinarjev. Hranil se je slabo, ker ni imel sredstev. Znanci pa pripovedujejo, da je prejemal podporo od doma. Po mnenju policije je storil Juh mogoče samomor radi hude bolezni, slabega življenja ter brezposelnosti. Vendar pa je ta domneva skoro da izključena. Juh pač ni hodil ponoči oz. zjutraj v rožniški gozd sam. Tudi bi bilo čudno, zakaj bi si ta samomorilec pognal kroglo v glavo od zadaj v tilnik. In potem vtaknil roko v žep. Domneva o samomoru je vsekakor napačna, tu gre za umor, za politični umor. Kdo ga je ustrelil, se javno najbrž ne bo dognalo. Javnost o tem ne bo zvedela resnice.

Umrli so

V Vojniku pri Celju je umrl upokojeni poštni kontrolor Jakob Požar, oče celjskega pravdnika. V celjski bolnici pa sta umrli: 20-letna Frančiška Golob iz Slivnice ter 48-letna Marija Krumpak iz Gornjega Sečeva pri Rogatcu.

Samomor je izvršil v Mariboru 50-letni hišni posestnik in preglednik finančne kontrole Florijan Batistič. Prerezal si je žile na rokah. Našli so ga že mrtvega.

V ljubljanski bolnici je umrl voznik Mihič iz Makovnika pri Kočevju, ki se je pred dnevi stepel s Štimcem iz Šalke vasi. Pri pretepu je dobil Mihič več vbodov z nožem ter je poškodbam v bolnici podlegel.

V ptujski bolnici je umrl za zastrupljenjem 33-letni Jakob Trbuc, izvošček v Ptuju. — V Vevčah pri Ljubljani je umrl mesar Resman. — V Zapužah pri Ljubljani je umrla Marija Žabjek. — V Domžalah je umrl 65-letni Flerin.

V Celju je umrla Draga Palir, žena elektromonterja mestne plinarne.

V Mokronogu je umrla kavarnarka Hermina Glušičeva, ki se je zdravila v ljubljanski bolnici, a jo je pljučnica strla.

V Št. Rupertu na Dolenjskem je umrl graščak kmet Andrej Keržič iz Zagorce pri Mokronogu.

V Mariboru je umrla 66-letna Alojzija Menisova. V mariborski bolnici pa Ana Zenka.

V ljubljani je umrl 61-letni ruski emigrant Nikolaj Bobrecki.

Ali nagibi ali tatvina?

Na gorenjski progi se dogajajo že delj časa tatvine v vlakih. Mnogim potnikom je bilo na tej progi že pokradenega mnogo blaga, sukenj, paketov itd. Policija je zasledovala in stikala za tatovi, ki so se baje kar specializirali na krajo v gorenjskih vlakih. Pred dnevi je bilo ukradeno nekomu mnogo zdravil. Tat je odnesel zavoj, v katerem so bila zdravila. Porabiti jih ni imel za nič. Pa so našli tatu: v osebi nekega znanega gostilničarja in posestnika v okolici Kranja. Imena ne javljajo, zakaj takoj je bilo jasno, da tu ne gre za tatvino, marveč za "čudne nagibe bolnega človeka". Pri tem posestniku, gostilničarju in trgovcu so našli mnogo pokradenih paketov neodprtih in nenačetih. Odtod trditev, da gre za čudne nagibe, za kleptomanijo. Če pa bi bili našli najdene pakete v stanovanju kakega bajtarja ali delavca, bi tega takoj aretirali in v časopisju bi izšel masten naslov: Tat na gorenjski progi. Pri delavcu ne bi videli čudnih nagibov, marveč "razvijajočo se razbojniško naravo."

Požar na Primskovem pri Kranju

Predvčerajšnjim je krog 11. dopoldne izbruhnil ogenj v šupi posestnika Petra Košnika, po domače Lampreta, na Primskovem pri Kranju. Ogenj se je naglo razširil še na prizidani hlev, na katerem je zgorelo ostrešje. Pogorela je vsa slama, krma, seno in butare. Ogenj pa se je razširil tudi na sosedni pod posestnika Novaka. Gasilci iz domače vasi in iz Britofa so požar omejili. Škode trpi Košnik krog 50,000, Novak pa krog 5,000 Din. Zažgali so najbrž otroci, ker ni bilo nikogar od odraslih doma. Otroci pa so baje kurili na dvorišču ter tako zanetili požar.

Roparski napad pri Litiji

Pri vasi Gostinca pri Jevnici v litijskem okraju se je dogodil drzen roparski napad. V gostilno Dinkla je prišel 60-letni posestnik Janez Godec iz Trebeljevega, ki je imel pri sebi precej denarja, ker je prodal les. Naročil je pijače. Ko pa je prišel v krčmo neki tujec, ki je tarnal, da nima nič denarja, ga je Godec povabil k mizi ter mu plačal pijačo. Tudi za večerjo mu je nekaj plačal. Potem pa je Godec odšel proti domu, nekoliko za njim pa je odšel tudi neznanec, ki je sklenil oropati starca. Dohitel ga je, zakričal, naj mu izroči denar ter ga obenem udaril z železno palico po glavi, da se je starček onesvestil ter se zgrudil na zemljo. Nezavestnemu je neznanec prebrskal vse žepe ter mu pobral ves denar. Potem pa je starca zavalil v potok, da bi se utopil in da bi se neznanec rešil priče. Neznanec pa se je mirno vrnil v gostilno ter tamkaj izpil nekaj vina ter odšel v noč. Godec se je v mrzli vodi kmalu zavedel, se domislil napada ter odšel v gostilno povedat, kaj se mu je pripetilo. Iskali so neznanca, a ga niso dobili. Pač pa ga je aretirala žandarmerija v Veliki Štangi ter spoznala v njem 27-letnega Jerneja Nalarja iz Device Marije v Polju. Prepeljali so ga v sodne zapore v Litijo, kjer ga bodo zdaj konfrontirali z Godcem.

Uboj v fantovskem pretepu

V Sromljah so se na dan vseh svetnikov stepli fantje pri gostilni Suša. Pretepali so se in ko je pretep grozil končati prehudo, jih je šel mirit 28-letni Josip Černoš iz Curnovca. Fantje pa so vsi skočili nadenj, ga podrli na tla, ter mu z noži in koli prizadeli toliko hudih ran, da je Černoš zvečer podlegel poškodbam. Smrtonosne udarce sta mu dala 22-letni Martin Ban in 19-letni Anton Cizelj iz Zgornje Pohance; prvi je v zaporu, drugi pa se skriva oblastem.

Žrtve rudarske nesreče

Charleston, W. Va. — V mesecu oktobru je bilo 26 rudarjev ubitih v premogovnikih v West Virginiji, kot je razvidno iz poročila državnega industrijskega departmenta.

Kruh se je podražil v San Franciscu

San Francisco, Cal. — Tu se je 22. t. m. podražil kruh za dva centa.

O volivni borbi v Jugoslaviji

4. nov. 1931.

V Ljubljani se je vršil včeraj zvečer prvi volivni shod, na katerem je govoril kot glavni govornik ljubljanski *edini* kandidat dr. Albert Kramer, minister sedanje vlade. Ljudi se je udeležilo shoda precej, vendar pa pravega navdušenja ni bilo, kakor zatrjujejo udeleženci.

Ljubljanska dnevnika "Jutro" in "Jugoslovan" priobčujeta cele strani poročil o volivnih sestankih kandidatov po Sloveniji. Iz teh poročil je razbrati tudi, da na mnogih mestih nastopajo govorniki, ki govorijo proti kandidatom in proti volitvam. Na volivnem sestanku v Ljubljani je ljubljanski župan, demokrat dr. Puc povedal dokaj odkrito, da to niso nobene volitve, marveč plebiscit.

Ta dva dnevnika prinašata tudi oklice raznih organizacij, ki pozivajo svoje člane, naj gredo volit. Tako je starosta ljubljanskih gasilcev izdal oklic, naj gredo gasilci vsi volit ter s tem ostanejo zvesti svojemu geslu "Sloga in na pomoč." Prav tako je predsedstvo Slovenskega lovskega društva objavilo v časopisju oglas, naj lovci na nedeljo t. m. ne prirejajo nikakih skupnih lovov, da pojdejo lovci lahko volit. Demokrat Pestotnik pa je izdal vsem volivnim agitatorjem okrožnico, naj na dan volitev nastopajo nasproti volivcem sirovo ter naj porabijo vsa sredstva, da spravijo ljudi na volišča.

Včeraj zvečer je po Ljubljani demonstrirala močna skupina akademikov opozicijonalcev, ki so kričali: Proč z diktaturo, Živel slovenski narod, Živela svoboda, Živel dr. Korošec itd. Policija je prišla, ko se je močna skupina pred univerzo že razšla.

Klerikalni akademski klub "Zarja" je dobil od prof. dr. Rožiča darilo v znesku 500 Din. Dr. Rožič je bil klerikalec, zdaj pa proti volitvam vodstva stranke nastopa kot kandidat za kamniški okraj. Radi tega strankinega izdajstva mu je akademski klub "Zarja" vrnil podarjenih 500 Din. Od uskokoviča ne marajo niti denarja.

Klerikalci so proti volitvam zlasti, ker niso mogli izposlovati zase zahtevanega števila poslancev v Sloveniji, kakor tudi mnogih drugih pravic. V vladi diktature od 6. januarja 1929 pa do letos je sedel v vladi poleg generala Živkoviča tudi dr. Korošec. Tega ne bo mogoče pozabiti nikoli. Bil je eden najhujših zavetnikov diktature. Ko pa je prišel čas "volitev" in "ustave", a niso bile vrnjene pravice strankinega življenja, niti klerikalci niso mogli izposlovati zadostnega števila kandidatov-poslancev v Sloveniji, so se z drugimi, podobno prizadetimi strankami združili v opozicijo, ki agitira z vsemi sredstvi za volivno abstinenco.

Zato ljubljanski klerikalni "Slovenec" tudi ne poroča nič o volitvah in volivnem gibanju. O tem molči seveda tudi socialistična "Delavska politika", ki je tudi ves čas diktature obsojala način političnega življenja oz. neživljenja v Jugoslaviji, ne pa kakor "Slovenec", ki je šele v najhujši stiski umolknil s svojimi slavospevi diktaturi.

Volivni akcijski odbor pa si je tudi izposloval ljubljansko radio oddajno postajo, da preko nje širi volivno propagando. Vsak dan govori kdo od kandidatov ali industrijalcev v radiu volivne govore.

Sploh — vse je na nogah, da zbere volivce na volišča in da oddajo svoj glas za Živkoviča in okrajnega kandidata. Ves volivni boj je usmerjen za ali proti udeležbi volitev, ne pa za tega ali proti temu in temu kandidatu. Ne gre za nikak program, marveč za plebiscit: ali za sedanji režim ali proti. Ker je samo ena kandidatna lista v državi, je jasno, da bo ta "zmagala". Drugače sploh ni mogoče. Tudi o številni udeležbi volivcev bo težko govoriti. Napraviti se bo dalo marsikaj . . .

Razne zanimivosti

Nesrečni iznajditelji

Poleg številnih iznajdb, ki so prinesle svojim duševnim očetom težke milijone, pozna pa zgodovina tudi dokaj takih iznajdb, ki so jih vzeli iznajditelji s seboj v grob, tako da nič ne vemo več o njih.

Lansko leto n. pr. so poročali iz Amerike, da se je fiziku Burroughsu posrečilo izmajti aparat, s katerim je s popolno sigurnostjo določil, ali se nahaja na tem ali onem mestu pod zemljo petrolej ali ne. Za določanje, ali je kje petrolej ali ga ni, so morali prej — in še danes — kopati globoke jame, kar je mnogo veljalo. Velike amerikanske petrolejske družbe so imele doslej velik interes na iznajdbi učenega fizika in so hotele njegovo iznajdbo odkupiti od njega za ogromno vsoto. Iznajditelj se je res z avtomobilom odpeljal v Los Angeles, in je vzel s seboj tudi svoj aparat, toda spotoma se je ponesrečil — avtomobil se je razbil, iznajditelj je vsled težke poškodbe umrl, od aparata pa je ostal le še kup starega železja in steklenih črepinj. O bistvu Bourroughsove iznajdbe pa še danes ne vemo ničesar.

Amerikanec James Stephens je iznašel neko snov, "ferronovo" ("novo jeklo"), ki je bilo prav tako trdo kot jeklo, toda le eno tretjino tako težko in polovico cenejše. Neka velika jeklarna mu je dala za preiskušanje vse svoje podjetje na razpolago. Duševni napor pa je bil prevelik — možu se je omračil um in nedavno je v umobolnici umrl.

V Franciji je delal fizik Renault dolgo let na tem, kako bi "vklenil" elektriko, ki je v zraku, v človeško korist. V svojem laboratoriju v Grenoblu je kazal stroj, ki je delal neprestano že tedne in tedne, ne da bi mu dovajali elektriko iz kakšne elektrarne.

Renaut se je odpravil oditi v Pariz, da bi svojo iznajdbo pokazal širšemu krogu strokovnjakov in je res tja tudi odšel. Ko pa je en dan pred napovedanim predavanjem še enkrat pregledoval in preiskušal svoj aparat, če je v redu, je nenadoma počilo, soba se je napolnila z dimom in Renaulta in njegovega pomočnika so našli mrtva. Njegova iznajdba pa je ostala neznana.

V Angliji pa je neki Filler iznašel strahovito učinkujočo razstreljivo "erason". Tega razstreliva je zadoščalo že mala kepica, pa je nastala v zemlji po eksploziji takšna jama, da je imela v njej večnadstropna hiša dovolj prostora. Angleška vlada je hotela iznajditeljevo skrivnost odkupiti, da ne pride kakšni drugi državi v roke, toda tik pred podpisom pogodbe je Follerjev laboratorij zletel v zrak, s tem tudi skrivnost razstreliva.

Življenje delavske družine

Osrednje tajništvo delavskih zbornic v Jugoslaviji je izročilo vsemu delavskemu tisku naslednji članek v objavo:

V Ameriki smatrajo za razbojništvo zniževati delavske mezde. (V kolikor se ni to zadnje čase spremenilo. Op. prevajalca.) V lastnem interesu in v interesu celote smatrajo vzdrževanje nizkih mezd za samomor. Nasprotno pa pri nas nikakor ne more prodreti deviza o visokih delavskih mezdah med poslodajalce. In radi tega je pri nas kriza v poljedelstvu in v industrijski delavnosti tako zelo težka, življenje naših delavcev na vso moč mizerno, naša industrija kot celota in posebej kot stroka pa je prav radi tega nesposobna za konkurenco. Nakupovalna moč našega delavstva, najvažnejšega gospodarskega faktorja v produkciji in konzumu, je prišla na ničlo. Čimbolj išče zaostala industrija svoje rešitve v zniževanju delavskih plač, tem bolj vrši samomor, ker gospodarstvo ne more živeti brez delavcev, sposobnih nakupovanja, slabo hranjeni in nezadovoljni delavci pa ne zmorejo produkcije, s katerno se lahko osvajajo tržišča.

Naslednji podatki o načinu življenja delavske družine naj pokažejo, kakšna je konzumna moč naših delavcev in v kakšnih strašnih razmerah in pritrgavanju morajo živeti. Podatke smo sestavili po točno vodenem dnevniku nekega kovinarskega delavca za leto dni. Številke precej presegajo povprečne mezde naših delavcev, če bi jih vzeli kot celoto. Vsi nekvalificirani delavci imajo mnogo nižje mezde. Ker nismo mogli nadzirati več delavskih gospodinjstev raznih strok in raznih industrijskih panog, podajamo na tem mestu zanesljive podatke enega samega kovinarskega delavca. In po teh podatkih kaj lahko sklepate o življenju ostalih delavcev.

Med najvažnejšimi izdatki delavca so izdatki za hrano. Delavska družina iz očeta, žene in dveh otrok pod 9 let je izdala od skupnih letnih prejemkov v znesku Din 8,640 samo za hrano 5,049 dinarjev. Za stanovanje (soba in kuhinja), ki so ga delili z drugim so plačali 1,800 dinarjev, za luč 144 Din, kurjavo 600 Din, za perilo, milo, obleko, zavarovanje, davek, kuluk in vse drugo Din 1,147. Največji izdatki so torej za hrano. V odstotkih tvorijo izdatki za hrano 58.1% od vseh izdatkov, a največji odstotek spet gre za kruh.

Delavec z ženo in dvema otrokoma je izdal na leto za preživljanje, za hrano te-le vsote:

	dinarjev	odstot.
meso	546.00	11.1
kruh	1.267.00	25.3
mleko	547.00	10.8
mast	252.00	5.0
sir	20.00	0.4
jajca	40.00	08.
krompir	86.00	1.7
zelenjava	121.00	2.4
povrtnina	35.00	0.7
sladkor	144.00	2.8
moka, fižol, riž itd.	232.00	4.6
kava in čaj	61.00	1.2
alkoholne pijače	936.00	18.5
brezalkoholne pijače	50.00	0.1
tobak	662.00	13.4
razno	60.00	1.2
Skupaj	5.049.00	100.0

Zelo majhni so izdatki za mast, jajca in sladkor. Sorazmerno mnogo delavec popije in pokadi. Po teh skromnih številkah lahko sklepamo, kako pičel je takozvani luksuzni konzum množic pri nas. Ne pozabimo, da računamo tu samo plačo kvalificiranega delavca iz enega naših velikih mest in da je ta delavec delal vse dni leta!

Velike važnosti je ta statistika tudi, če pregledamo porabo živil tudi po količini. Dnevna poraba družine štirih oseb je iznašala:

meso 109 gramov, kruha in moke 1131 gramov, krompirja 116 gramov in mleka 0.5 litra.

Vsa družina porabi dnevno 33 gramov masti, 4 osebe si delijo pol litra mleka, vsak deveti dan porabijo eno jajce in pojedo 33 gramov sladkorja.

Naravno, da ti izdatki niso pri vseh delavcih enaki. Izpreminjajo se po dohodkih, a pri družinah z večjimi dohodki se tudi menja do neke mere tudi sestava živil. Navadno je tudi število oseb v družini toliko večje, kolikor večji so dohodki družine. Radi tega ni potrebno komentirati teh številk, ki jasno govorijo, da živijo naši delavci globoko pod fiziološkim minimumom.

Pravo sliko dobimo šele, če pregledamo izdatke za odrasle. Navadno računamo, da znaša poraba otroka pod 9 leti polovico porabe odraslega človeka, dočim se prehranjevanje otroka med 10 in 14 letom računa za ¾ prehranjevanja odraslega človeka-moškega, prehrana žene pa znaša 9/10 prehrane odraslega moškega. Po teh računih porabi pri nas delavec sam za svojo prehrano dnevno Din 3.46, a s pijačo in tobakom porabi Din 7.82! (Če vzamemo, da je 1 Din toliko kot 2 centa, znaša torej delavčeva poraba za hrano dnevno približno 7 centov, s pijačo in tobakom pa 15 centov!!)

Nemogoče nam je primerjati te izdatke z izdatki bolje ali slabše plačanih delavcev, da bi lahko pokazali, kako s povečanim blagostanjem raste tudi poraba delavcev. Da pokažemo ta dejstva, se moramo tu poslužiti nemških statistik. Po službeni statistiki znaša plača delavske družine v Nemčiji povprečno 3,325 mark na leto, kar znaša v našem denarju 43,225 Din. Nemški delavec porabi od te vsote 1,500 mark ali 19,500 dinarjev za živila. Če primerjamo, kakšne količine in kakovosti živil porabljata nemški in naš delavec (z enako veliko družino: mož, žena in dva otroka pod 9 let), dobimo to-le sliko:

	Nemški delavec	Naš del.
Meso, mesni izdelki	60.0 kg	39 kg
kruh	209 kg	365 kg
sirovo maslo	10.1 kg	
mast	11.2 kg	18 kg
povrtnina	48.4 kg	41 kg
krompir	150.0 kg	43 kg
zelenjava	51.6 kg	9 kg
sladkor	17.7 kg	12 kg
moka, riž, fižo itd.	24.6 kg	77 kg
kava, čaj, čokolada	7.9 kg	1 kg
mleko	169 lit.	132 lit.
pivo	53 lit.	21 lit.
vino	8 lit.	78 lit.
žganje	1 lit.	5 lit.
jajca	227 komadov	40 kom.

Narodno gospodarsko dejstvo je, da se ljudje z zvišanimi dohodki lotijo kupovanja dražjih živil. Ne samo, da se z višjimi dohodki lahko poveča industrijska delavnost, marveč se tudi boljša rentabilnost poljedelstva lahko doseže le z povečanimi dohodki delavcev. Še eno zelo važno dejstvo se nam je pokazalo tu. Delavec z mnogo manjšimi dohodki sorazmerno več zapravi za alkoholne pijače, absolutno več izda zanje in po količini precej več popije. Iz tega sledi, da življenje in prehrana naših delavcev kot važnega faktorja našega gospodarstva še od daleč ni takšna, da bi mu lahko osigurala nujne sposobnosti v duševnem in telesnem pogledu.

Naše delavstvo bo lahko ustreznalo zvišanim zahtevam in pospešenemu tempu industrijske delavnosti, ki jim v vedno večji meri črpa moči, le tedaj, ko bo lahko živelo s svojo plačo, kadar se bodo delavci lahko preživali, stanovali in oblačili tako, kakor to ljudem pritiče in kakor živijo delavci v deželah, kjer je delavsko gibanje silno dvignilo delavske mezde.

Zanimiva odkritja v Kavkazu

Mogočno kavkaško gorovje slovi po svojem ogromnem bogastvu, ki ga skriva pod zemljo. Premoga, železa in drugih rud je tam povsod v izobilju, največ pa je petroleja.

Kavkaz pa ni znan samo po svojem naravnem bogastvu, ampak je zanimiv tudi radi sledov visoke nekdanje svoje kulture. Razne zgodovinske najdbe dokazujejo, da je bilo to gorovje nekdaj most od zapadne do vzhodnoazijske kulture. Posebno zanimive so v tem oziru najdbe, ki jih je odkrila neka ruska ekspedicija v te kraje.

Najdbe dokazujejo, da je morala biti nekdaj zveza med starim Egiptom in med Kavkazom jako tesna. Med drugim so našli sliko nekega božanstva, ki stoji v krogu. Ta slika zelo spominja na staroegiptovsko božanstvo Bes-ez. Izkopali so tudi mnogo stvari za domačo rabo, ki so silno podobne egiptovskim.

Našli so pa tudi precej stvari, kakor se nahajajo sicer le na Grškem ali pa v Indiji in v Babilonu. Razni izdelki iz bronza spominjajo prav žive na stari Babilon. Bronaste izdelke pa so izdelovali po tujih vzorcih brškone domačini sami, ker so imeli v deželi neverjetno mnogo bakra. Tudi glinasti izdelki kažejo okraske tujega izvora. Vse to pa dokazuje, da je cvetela v Kavkazu že 3000 let pred Kristusom visoka kultura.

—Fotoprint Picture.

Tekaška tekma med predstavniki osmih kolegijev v Novi Angliji. Tekli so pet in pol milje v okolici Bostona in fant z univerze New Hampshire je zmagal.

V boju za kruh

Za Prosveto spisal *Nace Miheve*

Lenčka, ki ni bila vajena takih razgovorov, je le deloma razumela to razmerje med delodajalci in delavci. Zaslutila pa je v Primcu vrlega moža, ki se poteguje za delavske pravice. Že radi Jožeta jo je obšel občutek tople hvaležnosti napram Primcu.

"Gospod Primc, ali bi vas smel nekaj prositi?" je nekam nezagotovo zopet povzel Jože in z očmi pokazal na Lenčko.

"Že razumem, Jože. Pri nas bo stanovala, dokler ne pride kako drugače. Ne boj se, na varstvo moje žene se moreš docela zanesti."

"Hvala vam, dobrotnik!"

Nekoliko minut pozneje sta se Primc in Lenčka poslovila od Jožeta. Lenčka je obljubila, da ga bo vsak dan obiskala, dokler bo moral ostati še v bolnici.

VIII.

Pri Primčevih

Zakonca Primc sta stanovala v rajanskem delu mesta v pritličju stare enonadstropne hiše. Z neko čudno tesnobo v srcu je sledila Lenčka Primcu na njegov dom. Vsa zagonetna je ležala Lenčki njena bodočnost pred očmi. Ena sama zvezda je obsevala megleno obzorje te bodočnosti: misel na Jožeta. Neizkušena, od viharjev velikega življenja je kakor plaha golobica trepetala njena čista duša pred neznanimi silami, ki so jo kakor strupene sence obkolile v trenutku, ko je stopila na tuja, nepoznana tla, ko je prvič zadihala dušeče ozračje mesta. Slutila je, kako je sence spremljajo pri vsakem koraku. Razbežale so se šele tedaj, ko je obstala ob Jožetovi bolniški postelji, ob strani ljubljenega, domačega človeka je imela zopet občutek mirne varnosti. A ko je zapuščala bolnico, so se ji sence zopet pridružile in korakale z njo vštric. Edina misel na Jožeta in zavest odločne volje, kljubovati valovom novega življenja za vsako ceno, to je Lenčki dajalo pogum, da se ni v osamljenosti razjokala.

"Doma smo" — je prijazno spregovoril Primc in odpri vrata. Vstopila sta v svetlo kuhinjo, kjer se je vse bleščalo od srage in reda. Nasproti jima je prihitela debelušna ženica srednjih let, preprosto a jako snažno oblečena.

"Jožetovo nevesto sem pripeljal, ženka!" je ljubeznivo predstavljal Primc in se ozrl po stolu, da bi ga novemu gostu ponudil. Z živahnimi, odkritosrčnimi očmi je premotrila Primčevka Lenčko od vrha do tal, nato pa ji prijazno ponudila roko, rekoč:

"Dobrodošli! Pravzaprav vas že poznam, samo videli se še nisva nobenkrat. Mnogo je pripovedoval Jože o vas. Nič ne rdite, gospodična; lepo je, da se imata rada. Jože je pošten mladenič in zal tudi, kar vredna sta drug drugega. Z možem imava Jožeta prav rada in tudi vi ste mi všeč. Kar po domače se počutite pri nas. Ste zelo utrujeni? Čakajte, takoj vam pripravim kave. Dotlej pa sedite in odložite svoje stvari."

Lenčko je osupnila tolika ljubeznivost Primčeve žene in bila je v zadregi, kako naj se zahvali.

"Zahvalim, gospa, toda ni se treba truditi radi mene, nisem potrebna!"

Rekla je to kar tako, dasi še ni použila ničesar toplega, odkar je prispela v Trst. V zavitku je imela še ostanek popotnice, ki jo je bila vzela seboj. Bila je slaba in potrebna okrepčila, vendar jo je zadrževala napačna sramežljivost. Primčevka je to pogodila in se ni dala ozirati v svoji gostoljubnosti.

"Je bil vesel Jože, ko vas je zagledal?"

"Ni me bil pričakoval, zato ga je moj prihod iznenadil. Da bi le že kmalu ozdravel."

"Dokler ga ne bo, boste stanovali kar v njegovi sobi. Prostora imamo dovolj. Bog nama ni naklonil otrok, bosta vidva namesto njih. Nekoliko velika sta že, bosta pa zato bolj pridna," se je šalila Primčevka. "Ali se nameravata kmalu vzeti?"

Lenčka tega vprašanja ni pričakovala in je zopet zardela. Iz zadrege ji je pomagal Primc in odgovoril namesto nje:

"Vse se bo uredilo, če bo Jože zdrav in če bo dobro zaslužil. Saj veš, ženka, da bosta gledala, da čimpreje prideta skupaj. Dotlej pa se bo treba ogledati za kako primerno službo za Lenčko. Mater ima doma, ki je potrebna hčerine podpore. Ženka, tebi prepuščam, da pojdeš Lenčki na roko zastran službe."

"Prav rada, takoj jutri bova šli in poiskali kaj primernega."

"Kako sem vam hvaležna! Kdaj vama bova z Jožetom poplačala vašo dobroto?" je preprosto rekla Lenčka in solze so ji zaigrale v očeh.

IX.

Za službo

S svojo prijaznostjo in domačnostjo sta si zakonca Primc že prvi dan pridobila polno zaupanje Lenčke. Primc se je živo zanimal za Lenčkino preprosto slikanje razmer v domačem kraju, saj je minilo že dolgo vrsto let, odkar ga je pogoltnilo mesto in se je moral daleč proč od doma boriti za svoj vsakdanji košček kruha. V tej borbi je doživel marsikatero bridko preizkušnjo in razočaranje, toda z jekleno voljo in neutrudljivo vztrajnostjo se je znal spretno izogibati tisočerim nevarnostim, ki so prežale nanj, da bi uničile njegove mlade sile, mu skalile značaj in napravile iz njega bedno žrtev popačene družbe in nizkih strasti. Nikoli mu ni bilo do tega, da bi ob plačilnih dnevih posedal po zakajenih beznicah, užival slabo pijačo, kvartal ali se zanimal za pokvarjeno žensko družbo. V vsem tem Primc ni slutil prav nobene zabave ali naslade. Pač pa je od mladih nog hrepenel po izobrazbi. Že kot mlad kovaški pomočnik je strastno čital knjige in časopise, hodil poslušat zanimiva in poučna predavanja ter obiskoval razne društvene prireditve. Zato je tudi vedel več kot ostali njegovi tovariši, ki so ga v marsičem radi spraševali za svet, dasi je bil mlajši od marsikaterega izmed njih. Zgodaj je začel zasledovati po časopisih tudi politično borbo, nekročene izlive strankarstva, podlo osebno gonjo itd. Njegovi prirojeni bistroumnosti ni ostalo dolgo prikrito, da gre tu večinoma za pohlepne interese nenasitega kapitalizma, da tisti, ki na vse grlo kriče o svojem "idealnem" narodnjaštvu, kakor oni, ki na "katoliški podlagi" branijo in ščitijo časni in večni blagor slovenskega ljudstva, časte pravzaprav istega boga, ki se mu pravi Mamon.

Z velikim zanimanjem je čital Primc meščansko časopisje in vztrajno čakal, kdaj se bo to časopisje zedinilo tudi v obrambi trpečega, izkoriščanega in prevaranega delavskega sloja. Tega, žal, ni dočakal in je moral kmalu spoznati, da poje meščanski tisk slavospeve delavci samo ob gotovih prilikah, tako-le kake štirinajst dni pred volitvami v državni ali deželni zbor. Primcu se je te vrste "politika" zamerila. Bil je delavec, zato je moral in hotel postati socijalist. Svojega prepričanja ni vsiljeval nikomur, a tudi jemati si ga ni dal.

(Dalje prihodnjič.)

GLAD

Sličica iz velemesta

Trudno, počasi je stopala beračica po predmestni ulici. Dolgo pot je imela za seboj; od ranega jutra je že bila na nogah in v želodcu ji je bilo tako čudno prazno, da se je komaj držala na nogah. Na trgu, med branjevkami, je pobrala kakšno grozdno jagodo ali nagnito jabolko; to je bilo vse, kar je danes zaužila. Stražniki so jo napodili, ko so jo zagledali, branjevke so ji že od daleč grozile in vpile nad njo, naj izgine, drugače bodo pse spustila nanjo . . .

Počasi, sključena v dve gube je stopala beračica po predmestni ulici.

Brez smotra je bila njena pot. Morda je upala, da se je bodo mimo idoči usmilili in ji vrgli kak novčič v iztegnjeno suho roko. Prositi se ni upala; vedela je, da jo tisti trenutek pograbi stražnik in odvede s seboj. Toda ulica je bila skoraj prazna, ljudje so bili že šli domov, saj se je že večerilo. Le tu pa tam so stale pred vrati hišnice in brisale prah s hišnih vrat. Sovražno so jo pogledale, ko je prišla mimo njih; ni se upala iztegniti roko proti njim. Časih se je sklonila na tla in kaj pobrala; morda je bil kak star gumb, ali pločevinasta, zarjavela škatla, ali skrhan, zaprašen žepni nožič — kaj ji bo to, ko je vse v njej kričalo po skorjici kruha?

Solnce je bilo že izginilo in dolge sence so se umaknile mrki, hladni sivini.

Še vedno je stopala po brezkončni ulici, grenko premišljevaje o svoji bedi. Spotaknila se je ob kamen in toliko da ni padla. Mimo sta prišla dva fanta in rekla na glas:

"Pijana je, pa je še dan!"

"Zakaj imamo neki stražnike?"

Skomignila je z rameni, niti sovražno ju ni pogledala; preveč je bila trudna in lačna. Mehanično je dvignila oči in takrat je zagledala pod prižgano ulično svetiljko napis: "Brezplačna hrana sto korakov od tod."

Šla je, kamor ji je kazala puščica; le ena misel je je bila: jesti. Plaho je iskala rdečega znamenja na zidu, ki ji je kazalo pot do večerje. Trudnost jo je za čudo minila; sama ni vedela, kako je mahoma mogla postati tako lahko noga. Zdajci je zagledala visoko ograjo in za njo nizko, pritlično leseno hišo. Nad vrati na ograji pa je bil velik napis, ki ga je hlastno prebrala:

"Kuhinja za matere. Tu se lahko brezplačno naje vsaka doječa ženska."

Beračica je zaprla oči. Preveč nepričakovano ji je bilo to prišlo. Preveč se je že veselila tople večerje. In nehote, sama ne vedoč, kaj dela, je upognila levo roko in si jo dela na prsa, kakor da ziblje otroka, ki ga hoče uspavati. In potem so ji oči spet obvisele na velikih črkah napisa nad vrati, in iz prs se ji je izvil vzdih:

"Saj nesrečnica nimam otroka . . ."

Umaknila je pogled; preveč so jo žgale te krute črke. Takrat je prišla mimo nje mlada ženska v borni, zakrpani obleki; imela je otroka v naročju. Gotovo je prišla iz te kuhinje; ni bila videti lačna in obupana. Beračica se je tisti mah nečesa domislila: stopila je za mlado materjo in jo ustavila. Ženska z otrokom jo je sočutno poslušala, nato pa ji je dala otroka.

"Samo bodite previdni!"

"Ne bojte se!"

"Počakam vas na vogalu."

"Da, saj se takoj vrnem."

Beračica je privila otroka k sebi na izsušena prsa in se je z omahujočim korakom obrnila proti velikim železnim vratom. Mlada mati se je naslonila na zid in je v strahu gledala za starko, dokler ni izginila v hišo. Še poslednjič je kriknila za njo:

"Bodite previdni!"

•

Beračica je stopila v vežo; tam je sedela za dolgo mizo usmiljenka, ki jo je premerila od nog do glave. Nato je stopila k njej in rekla z mehkim glasom:

"Ali imate otroka?"

Starka je prebledela in zajecljala:

"Da, gospa."

Odgrnila je cunje in razkrila drobno bitje, ogrnjeno v borne raztrgane plenice. Otrok je spal in sesal svoj drobni palček. Usmiljenka se je sklonila k njemu:

"Sirotica! Ali je punčka?"

Starka je boječe prikimala:

"Da, punčka je."

"Dajte jo meni in sedite. Takoj dobite večerjo."

Usmiljenka je nežno vzela spečega otroka v naročje in ga odnesla v drugo sobo. Beračica je s strahom v očeh gledala za njo. Takrat pa je že postavila postrežnica pred njo lonček juhe, krožnik sočivja in kos kruha. Starka je hlastno vzela žlico in začela jesti.

Zdajci se je začul oster krik. Beračica je vztrepetala in z žlico v roki obrnila proti vratom, kjer se je prikazala usmiljenka z nagim otrokom v naročju, ki je obupno vekal.

"Njegova ura je prišla," je rekla usmiljenka. "Morate ga dojiti."

Starka je omahnila na klopi, Nič ni mogla odgovoriti. Vzela je otroka, ki ga je prinesla usmiljenka, in ga stisnila na prsa. Siromaček se je branil in kričal in trgal z ročicami njene cunje. Usmiljenka je ponovila:

"Njegova ura je prišla!"

Beračica si je mehanično odpela bluzo in umazano srajco in razgalila prsa. Zdajci pa je položila otroka na mizo pred usmiljenko in z ubitim glasom zamrmrala:

"Ne morem!"

"Zakaj ne?"

Beračica je z vidnim naporom otrgala oči od krožnika s špinačo, ki je bila še nedotaknjena, in neizrekljiv obup jo je stisnil za grlo:

V trenutku je usmiljenka razumela. Oči za roževinastimi naočniki so dobile trd, grozeč pogled. Starka je hlastno vstala, stekla k vratom in poklicala mater, ki je v strahu tam čakala. Trenutek nato je otrok spet zaspal. Bil je v varnem naročju svoje matere.

Usmiljenka se ni zganila. Ni se še opomogla od prvega presenečenja. Naposled se je obrnila k trepečoči starki, ki je še vedno stala na pragu, in jo z resnim obrazom vprašala:

"Zakaj ste to storili? To je vendar čisto navadna . . ."

Nesrečnica ji je presekala besedo in pokazala s trudno kretnjo na poln krožnik na mizi:

"Lačna sem bila . . ."

(Po H. P.)

ZDRAVNIKI POJASNJUJEJO KAKO SE ZADRŽATI ZDRAVIM

Vodilne zdravstvene autoritete svare ljudstvo, da naj pazijo na svoje zdravje v mrzlih vremenskih mesecih. Oslabeli život ali znižana življenska moč" pravijo je prehodno znamenje prehlada, gripe, revmatizma in drugih bolezni. Njih glavni nasvet je, povečati rezervo moči s ojačanjem mišičnega, živčnega in organičnega sistema in tako preprečiti drage bolezni in bolečine.

Život potrebuje povečan del rezervne moči v zimskih mesecih za odpravo bolezni, in ljudje, ki zanemarijo ojačanje svoje življenske sile, so navadno podvrženi hudim in dragim boleznim. To je času primerno svarilo in vsakdo bi se moral ravnati potem še posebno sedaj ko je pomanjkanje denarja.

Eno najboljših in ekonomičnih jačevalcev zdravja je Nuga-Tone. To zdravilo je napravilo čudovito delo že zadnjih 45 let in milijone moških in žensk se ima zahvaliti temu za njih dobro zdravje in jakost života. Priporočljivo čitateljem je čitati Nuga-Tone oglase priobčene na drugi strani v listu in se poučiti o njegovi vrednosti. (Adv.)

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Toraj agitatoriični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

AMERIŠKA

V družbi Američanov so govorili o indijanskih istorijah, da so ljudem kar lasje vstajali na glavi. Drug drugemu so pravili o svojih nevarnostih in junaštvih. Cowboy iz Texasa, ki je prišel zadnji na vrsto, pa je povedal tole:

"Dirjal sem po preriji, ko sem nenadoma opazil tri rdečekožce, ki so se vrgli proti meni s tomahawki, da bi mene, osovraženemu bledoličniku, upihnili luč življenja. Letel sem, kar sem mogel, da bi jim ušel, ali vsaj povečal razdaljo med zasledovalci in seboj. Kmalu pa sem uvidel, da je vse zaman. Zapazil sem, da se je eden izmed zasledovalcev odtrgal od ostalih in še mi naglo bližal. Kaj naj storim? Hitro sem se ustavil, iztrgal presenečenemu nasprotniku orožje in preden se je zavedel, se je valjal v svoji krvi — krasen udarec s tomahavkom mu je razklal glavo. Kmalu pa je prišel še drugi. Osokoljen nad prvim uspehom, sem tudi njega napadel, vnel se je kratek, toda strašen boj, in rdečekožec se je kmalu zgrudil smrtno zadet. Zdaj mi je ostal še tretji, toda nenadoma sem začutil, da mi pojemajo moči in obšla me je slabost, tako nepremagljiva, da sem prav dobro čutil, da tretjega ne bom mogel spraviti s poti, kaj šele da bi mu ušel. Vendar pa sem se odločil prodati svoje življenje čim draže. Vse moči sem zbral. Čedalje bliže je prihajal Indijanec, že sem čul, kako se je lomila trava pod njegovimi nogami, že sem slišal, kako je sopihal, začutil sem njegovo vročo sapo na svojem tilniku, takrat . . ."

"Ali ste tudi njega ubili?" so nestrpno vprašali vsi poslušalci v en glas.

"Ne, on je mene ubil," se je odrezal cowboy.

Industrija nakita

V obrtih, ki izdelujejo nakit iz dragih kovin, je bilo v Nemčiji zaposlenih l. 1929. nad 48,000 delavcev in delavk, delavnic pa je bilo okoli 3000. Vrednost izdelkov cenijo na 300 milijonov mark (1 marka je vredna približno 25c.)

Če pa odštejemo od tega zneska vrednost surove kovine, ostane še vedno 170 milijonov mark, ki so jih delavci zaslužili. V delavnice in v orodje pa je naloženih okoli 200 milijonov mark kot kapital.

Draguljarstvo se razvija vedno bolj v veleindustrijo. Za enkrat delajo sicer še najbolj malih delavnicah, toda pr razvoja na veliko je že vide

Mnogo draguljarskih izde pa izdelujejo delavci tudi d Ti "domači" delavci pa so slabo plačani — najboljši zl ji dobe komaj po štiri cent uro.

Slab želodec postane tr

Ako imate mal apetit in kar pojeste ko prebavi ali vas napravi nezadovolj udobne, potem vzemite Nuga-Tone v nekaj dni in izprevideli bodete veliko šanje. Nuga-Tone vam da boljši ap kar bodete pojedli se bo lahkejše pre Nuga-Tone očistil telo bolezenskih gliv maga obistalm in mehurnim nered prešene zapitnino, ter daje novo moč vašim živcem, mišicam in življenskim nom. Nuga-Tone se prodaja v leki Ako ga vaš lekarnar nima, rečite mu nabavi za vas od trgovca na debelo.

Agitirajte za Prosvet

Nahod, prehla

—radi mokrih nog

Mokri čevlji, mokro oblačilo . . . to je nevarno! Varujte se prehladov v prsih. Oni tesnobni, duljivi občutek naboda se daje olajšati . . . poskusite ta hitri in enostavni način—

Namažite na lahko prsa s Sloan' Linimentom. *Sloanova zdravilna go kota ogreje kakor solnčna svetlob* Odganja bol. Olajša nahod. Rab se v 13 miljonih drfin. Kupi *svežo* steklenico že danes. 35c.

SLOAN'S LINIMENT

Ad No. 169—Slovene

BOŽIČNA DENARNA DARILA

za Vaše sorodnike v Jugoslaviji pošljite skoz nas. Naša točn hitra postrežba, kakor tudi nizke cene vsake posamezne po tve, so vzrok, da se na tisoče Jugoslovanov poslužuje našega jetja

BOŽIČNI IZLET

v domovino bodo osebno vodili zkušeni vodniki. Izletniki potovali brezskrbno in udobno, ker vso skrb prevzamemo m vse tiste, ki bodo potovali z našim posredovanjem. Glejte, da Vi izkoristite prednost tega božičnega izleta, in v ta name obrnite na

KASPAR AMERICAN STATE BAN

1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILLIN

MI ZASTOPAMO VSE PAROBRODNE DRUŽBE

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA